

Studia
Capuccinorum
Boziniensia
VIII

MMXXIII

Studia
Capuccinorum
Boziniensia
VIII

REDAKČNÁ RADA · EDITORIAL ADVISORY BOARD

Doc. Mgr. Ladislav Tkáčik OFMCap, PhD. (šéfredaktor · editor-in-chief,
Vysoká škola výtvarných umení v Bratislave)

Univ.-Prof. Stefan Michael Newerkla (Viedenská univerzita, Viedeň)

Prof. PhDr. Marta Dobrotková, CSc. (Filozofická fakulta TU, Trnava)

Prof. PhDr. Rastislav Nemeč, PhD. (Teologická fakulta TU, Bratislava)

PhDr. Marek Brčák, Ph.D. (Ústav dejín a archiv Univerzity Karlovy, Praha)

ThLic. Pavel Prihatný OFMCap (Cyrilometodějská teologická fakulta UP, Olomouc)

Doc. Mgr. Erika Juríková, PhD. (Trnavská univerzita, Trnava)

Doc. Mgr. art. Martin Timko, ArtD. (Fakulta dramatických umení AU, Banská Bystrica)

ThLic. Miroslava Pacifika Jusková OSF (Generalát školských sestier sv. Františka, Rím)

© Ladislav Tkáčik · 2023

© Vydavateľstvo Minor · Kapucíni na Slovensku · 2023

ISSN 2585-8025

Obsah

Predslov 9

STUDIA

Kresťanstvo. Fenomenologický prístup? 15
Michel Henry

Michel Henry o náboženskej zkušenosti 31
Jan Černý

Predestinace před a po poznání zásluh
u vybraných zastánců libertariánského pojetí svobody 54
Petr Dvořák

„Nechaj vstúpiť do svojho stredy bohatstvo národov.“
(cf. Iz 60,11) Dialóg antického Izraela s okolitými kultúrami 81
Jean-Louis Ska

Sľuby v Biblii, s osobitnou pozornosťou ku Dt 12,2-3 114
Pavel Prihatný

Epitafy Gregora z Nazianzu *in se ipsum* 129
Erika Brodňanská

Nástin dějin kapucínského hospice v Českém Brodě (1745 – 1786) 142
Marek Brčák – Jiří Wolf

Začiatky prímasa Alexandra Rudnaya 167
Gábor Vadera

Ošetrovateľské školy v pôsobnosti Spoločnosti dcér
kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul v prvej polovici
20. storočia na Slovensku (Náčrt problematiky) 198
Marta Dobrotková – Ľubica Ilievová – Erika Juríková

VARIA

Križ ako rozlišujúci znak medzi Duchom a ilúziou 219
Joseph Ratzinger

Pražská kaplnka svätého Václava –
jej relácie k francúzskym dejinám a literatúre 222
Anna A. Hlaváčová

CENSURAE LIBRORUM

Benedikt z Canfieldu. *Pravidlo dokonalosti* 235

Francesco Gagnard z Chambéry. *Vita Quotidiana dei Cappuccini.*
Antiche costumanze di vita spirituale e regolare 238

Michal Chabada. *Kapitoly z dejín stredovekej filozofie IV.*
Vrcholná latinská scholastika 242

Michal Chabada – Rastislav Nemeč. *Kapitoly z dejín stredovekej*
filozofie V. Stredoveká františkánska filozofia 245

Mária Bucková. *V ruke prozreteľnosti – Vincentky.*
Pamätnica Slovenskej provincie Spoločnosti dcér kresťanskej lásky
sv. Vincenta de Paul 247

Christophe Perrin. *Solus ipse. Phénoménologie de la solitude* 251

Marek Brčák. <i>Působení kapucínského řádu v Čechách a na Moravě 1599 – 1783</i>	253
Vladimír Rábík – Šimon Marinčák – Miloš Marek – Zuzana Lopatková. <i>Et quod transeat sine alia lectione. Svätá stolica a Uhorské kráľovstvo v stredovekej komunikácii (s osobitným zreteľom na územie Slovenska)</i>	256
Patrik Števík. <i>Zrodenie Európy. Príbeh ríše, ktorá vznikla ako malá bezvýznamná roľnícka osada a zanikla po 2 206 rokoch ako jedno z najkrajších miest v dejinách</i>	259
Andrej Démuth. <i>Krajina prítomnosti a zabúdania. Príbeh a reflexia pustouľanskej historickej krajiny</i>	261
Autori	265

Predslov

Pohyb je určite účinnou stratégiou, ako sa vyhnúť sám sebe. Myslím na pohyb ako na úhybný manéver voči zotrvaniu, spočínutiu, zbrzdzeniu, ktoré by mohli vytvoriť podmienky pre stretnutie sa so sebou samým. Možno by však bolo vhodnejšie hovoriť skôr o zdaní pohybu, pokiaľ by sme mu porozumeli pôvodnejšie, a síce ako zmene. Takýto pohyb však zmenu nenesie, naopak, je pred ňou častokrát až na frenetickom úteku. Nerozpakujem sa voliť takýto silný výraz. V tomto zmysle je zdanlivý pohyb stratégiou stagnácie či úpadku a pokojné zotrúvanie naopak, napriek zdaniu nečinnosti, epicentrom skutočného pohybu, skutočnej zmeny, transformácie.

Napriek tomu, že žijem ako rehoľník uprostred rehoľníkov, aj rehoľné svety sú výdatne kontaminované touto pomätenosťou. Dokonca sú stále sýtené duchaplnými floskulami, ktoré ju ospravedlňujú. Prekladaniu brata či sestry z kláštora do kláštora často chýba akýkoľvek zmysel. Vyvoláva však to najlacnejšie zdanie zmeny, ilúziu formácie, neustrnutia. Jej výsledkom je však mnohokrát len naučená bezmocnosť.

Jean-Louis Chrétien vo svojej skvelej knihe *L'espace intérieur* nazýva človeka bytosťou príbytku (*l'être de la demeure*).¹ Človek si privlastňuje miesta a miesto prijíma človeka, človek prekresľuje svet pomyselnou linkou odlišujúcou vonkajšok a vnútro, verejné a intímne, osobné, dôverné. „Ludská identita sa nemôže formovať ani pretrvávať bez vzťahu k miestu a ‚ja‘ vždy predpokladá ‚domov‘, hoci aj premenlivý...“² Ide o viac než len o trefnú alegóriu, ide o ontologický a ontický popis.

1) Jean-Louis Chrétien. *L'espace intérieur*. Paris: Les Éditions de Minuit, 2014, s. 7.

2) *Ibid.*, s. 8.

„Značné množstvo spisov kresťanskej tradície od prvých storočí predstavuje vnútro človeka ako podobné modelu stavby. Táto architektonická paradigma predstavuje principiálnu dualitu a veľkú rozmanitosť figúr. Ide o dualitu, ktorá jestvuje medzi príbytkom, ktorý už existuje, ale do ktorého musím vstúpiť, aby som ho objavil, preskúmal, no aj očistil, zariadil a skrásnil, a na druhej strane príbytkom, ktorý musím vo vnútornom priestore postupne budovať a zveľaďovať. Príbytkom, do ktorého som, podobne ako v prvom prípade, musel ponajprv vstúpiť, pretože mi bol sprvu neznámy a cudzí. Rozmanitosť, často, hoci nie vždy, inšpirovaná biblickými príbytkami, je tu veľmi veľká: dom vo všetkých jeho podobách, chrám, hrad (najznámejší je ten, ktorý opísala svätá Terézia z Avily), archa (podľa Noemovho príkladu), kláštor atď., no predovšetkým to najjednoduchšie miesto, spáľňa.

Všetky tieto figúry však majú spoločnú štruktúru a isté základné črty. Prvá spočíva v tom, že vo svojom aktuálnom stave, teda ako hriechnici, sa nachádzame predovšetkým mimo nášho domova, teda mimo nás samých, odcudzení, neznámi svojmu najvlastnejšiemu bytiu, nevediac, čím sme a čím by sme sa mohli stať. Najnaliehavejšie je preto predovšetkým objaviť svoj vnútorný priestor a vstúpiť doň. Ide o špecifický model sebapoznania (ktorý sám osebe, samozrejme, nie je špecificky kresťanský) sľaby prekročenia prahu, objavenia predtým nedostupného priestoru, kde nachádzam pravdu svojho bytia, ktorá sa chce uskutočniť... Druhou základnou črtou je, že takéto vstúpenie do seba je len začiatkom intímneho dobrodružstva, ktoré uzavrie až koniec nášho pozemského života...“³

„... tieto miestnosti, tieto domy, vnútorné chrámy majú za konečný cieľ – ktorý určuje ich existenciu i usporiadanie – byť miestom pohostinnosti pre samotného Boha. A práve tu sa v celej svojej sile ukazuje nezastupiteľnosť priestorovosti: Nemal by som obývať svoj vlastný domov tak, aby ho moje starosti, túžby, projekty, myšlienky úplne zaplnili a aby bol len miestom pre dialóg so sebou samým. Je v ňom potrebné vytvoriť prázdnotu, ktorá by sprístupňovala myšlienky a uvoľňovala vôľu, aby tam mohol vstúpiť a prebývať Boh. Uzatvorenie príbytku pred ruchom a žiadosťami všetkého druhu zvonku nekončí osudovým uväznením s mojím najväčším nepriateľom, ktorým môžem byť ja sám, ale

3) Jean-Louis Chrétien. *L'espace intérieur*, s. 15 – 16.

nadobúda zmysel len ako podmienka čo najväčšej otvorenosti. Cudzinec v samom srdci intimity, neznámy v dome duše, môže byť chápaný v dvoch protikladných významoch:“⁴ Ako to hrozivé, neznáme, úzkostné, čo sa ozýva vo výčitkách svedomia či v samote. Alebo ako nástojčivo aj trpezlivo vyčkávaný príchod Nepredstaviteľného, Obklopujúceho.

Človeku treba dopriať priestor, miesto, domov a teda mu sprístupniť cestu k vnútornému priestoru, k tomu najvlastnejšiemu domovu, „aby skrze jeho Ducha mocne silnel ... vnútorný človek.“ (Ef 3,16) Opäť teda skromne, bez prílišnej trúfalosti dúfam, že tomu môžu napomôcť aj texty zhromaždené v tomto čísle našej ročenky.

Ladislav Tkáčik
editor

4) Ibid., s. 19 – 20.